

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 15. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: fredag den 19. januar 2018
Tidspunkt: kl. 10.00
Sted: vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Jan E. Jørgensen (V), Eva Kjer Hansen (V), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Clausen Larsen-Jensen (S), Søren Søndergaard (EL), Zenia Stampe (RV) og Holger K. Nielsen (SF).

Desuden deltog: udenrigsminister Anders Samuelsen, finansminister Kristian Jensen og minister for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde Karen Elle-mann.

Punkt 1. Modtagelse af deputation: Afrika Kontakt vedr. fiskeripartnerskabsaftale med Marokko

KOM (2018) 0001

KOM (2018) 0001 – bilag 2 (henvendelse af 15/1-18 fra Afrika Kontakt)

Nina Back Andersen, Afrika Kontakt

Morten Nielsen, Afrika Kontakt

Morten Nielsen, Afrika Kontakt, oplyste, at Afrika Kontakt ikke anså det for et problem, at EU indgår en fiskeripartnerskabsaftale med Marokko, så længe aftalen ikke omfatter Vestsahara. Vestsahara er en tidligere spansk koloni, som blev uafhængig efter Francos død i 1975, men straks efter blev besat af Marokko. Ingen regering eller international institution ud over Marokko selv anerkender Marokkos overherredømme over Vestsahara. EU-Parlamentets juridiske tjeneste, FN's generalsekretær og FN's sikkerhedsråd er alle enige om, at Marokko holder Vestsahara besat i strid med folkeretten. En aftale med en besættelsesmagt om det besatte områdes ressourcer er i konflikt med Genèvekonventionen. FN's generalsekretærs juridiske rådgiver, Hans Corell, udfærdigede for et par år siden et notat med to principper for, hvornår en besættelsesmagt kan udnytte ressourcerne: Dels skal befolkningen i det besatte område give sin accept, dels skal den drage fordel af udnyttelsen af ressourcerne.

På den baggrund havde danske regeringer uanset politisk farve stemt nej til alle tidligere fiskeriaftaler med Marokko. Derfor studsede Afrika Kontakt over regeringens samlenotat, hvor man ønskede en fiskeripartnerskabsaftale, som omfatter Vestsahara. Ifølge EU-Domstolen bliver 91,5 pct. af de fisk, som den eksisterende aftale omfatter, fanget i Vestsaharas farvande. Men i andre sammenhænge plejer Danmark og EU at stå fast på, at det ikke skal være en god forretning at agere besættelsesmagt. Derfor burde udvalget undlade at give mandatet, og Danmark burde sige på DER-mødet, at man ikke ønsker en aftale, der omfatter Vestsahara.

Nina Back Andersen, Afrika Kontakt, nævnte, at en dom fra EU-Domstolen fra den 21. december 2016 om associeringsaftalen mellem EU og Marokko bestemmer, at en handelsaftale ikke må omfatte Vestsahara, fordi det ud FN's selvbestemmelsesret klassificeres som et separat territorium. Dommen slår endvidere fast, at handel med Vestsahara skal ske med lokalbefolkningens samtykke. Det var svært at se, hvordan man kunne opnå et sådant samtykke i en aftale, der var med til at vedligeholde besættelsen, og som forsinkede FN's arbejde for at gennemføre en folkeafstemning.

Danmark blev desuden nødt til at tage stilling til sidste uges juridiske udtalelse fra EU-Domstolens generaladvokat Wathelet, som vurderede, at den eksisterende aftale er ugyldig, fordi Marokkos besættelse er ulovlig, og at EU ikke havde ret til at indgå en fiskeripartnerskabsaftale, der omfatter Vestsaharas farvande. Han sagde også, at EU ikke accepterer sahwariernes ret til selvbestemmelse, når fiskere fra EU fisker ud for Vestsaharas kyst som resultat af aftalen. Det kunne dertil ikke dokumenteres, at sahwarierne drager nytte af den økonomiske støtte, der følger med. EU måtte overveje konsekvenserne, inden man indgik en ny aftale.

Morten Nielsen, Afrika Kontakt, tilføjede, at sahwariernes organisation, Polisario, efter dommen om associeringsaftalen var gået aktivt til værks internationalt, hvilket havde ramt danske rederier. I Panama slap et skib fra Ultrabulk med nød og næppe væk, før en dom ville have fået det tilbageholdt, så nu havde Ultrabulk besluttet at sejle fosfat fra Vestsahara til Canada hele vejen ned forbi Kap Horn – en tre gange så lang tur som gennem Panama-kanalen. I Sydafrika blev et nu Mærskjet skib lagt op med 55.000 tons fosfat fra Vestsahara, og højesteretten i Port Elizabeth lod lasten beslaglægge og gav den til sahwarierne, fordi man anså den for plyndret. Endelig blev et skib med fiskeolie fra Vestsahara kort tid efter EU-Domstolens dom tilbageholdt i Frankrig, og det er stadig en verserende sag.

Polisario har til hensigt at fortsætte med at bruge domstolene til at opnå den folkeafstemning, som de blev lovet af FN ved indgåelsen af en våbenhvile i 1992. FN havde arbejdet aktivt for denne folkeafstemning, dels ved oprettelsen af FN-styrken MINURSO, dels ved at have udpeget en forhandler, den tidligere tyske præsident Horst Köhler. Det ville være et dårligt udgangspunkt for ham, hvis EU dels ignorerede EU-Domstolens domme, dels fortsatte engagementet med Marokko, som om ingenting var hændt. I juni 2016 stemte alle Folketingets partier for et beslutningsforslag, der opfordrede danske offentlige institutioner og firmaer til at holde sig væk fra Vestsahara, så længe situationen var uafklaret, og hvis man alligevel engagerede sig der, skulle man have folkerettens to principper for øje. Det fremgik hverken af ministeriets samlenotat eller Kommissionens udspil.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3591 (udenrigsanliggender) den 22. januar 2018

EUU alm. del (17) – bilag 290 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren orienterede om, at alle punkter på dagsordenen for rådsmødet for udenrigsanliggender den 22. januar 2018 var til orientering.

1. Forslag til rådsbeslutning, der bemyndiger EU-Kommissionen til at åbne forhandlinger om en partnerskabsaftale mellem EU og lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet

– *Præsentation*

KOM (2017) 0763

Rådsmøde 3591 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (16) – bilag 805 (udvalgsmødereferat side 1061, senest behandlet i EUU 11/5-17)

Udenrigsministeren: Det første punkt, jeg vil forelægge, omhandler forslag til ny partnerskabsaftale mellem EU og lande i Afrika, Vestindien og Stillehavet, som udviklingsministeren tidligere har forelagt for udvalget. Kommissionen har nu fremsat et egentligt udkast til mandat for de kommende forhandlinger med AVS-landene om samarbejdet efter 2020.

Da det er ambitionen fremadrettet at gøre dette samarbejde mere politisk, har EU's udenrigsrepræsentant ønsket at benytte lejligheden til en præsentation af forslaget for udenrigsministrene. Herefter vil der frem mod et uformelt udviklingsministermøde den 20. februar være drøftelser på embedsmandsniveau, der munder ud i, at formandskabet formentligt i slutningen af februar eller begyndelsen af marts præsenterer et revideret oplæg. Udviklingsministeren vil vende tilbage til udvalget frem mod en forventet vedtagelse af Kommissionens forhandlingsmandat i maj.

2. Mellemøsten

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3591 – bilag 1 (samlenotat side 6)

EUU alm. del (17) – bilag 287 (udvalgsmødereferat side 423,
senest behandlet i EUU 8/12-17)

Udenrigsministeren: Jeg forventer en drøftelse af den seneste udvikling i Mellemøstregionen med fokus på den mellemøstlige fredsproces.

Ministerdrøftelsen finder sted inden frokosten med den palæstinensiske præsident Abbas. En tilsvarende drøftelse fandt sted i december med den israelske premierminister Netanyahu. Jeg forventer, at der under drøftelsen både med og uden Abbas vil være fokus på den palæstinensiske forsoningsproces og støtten til tostatsløsningen. Det er også sandsynligt, at situationen i Gaza bliver en del af drøftelsen.

Efter præsident Trumps udmelding om flytning af den amerikanske ambassade til Jerusalem har der ikke været kendte kontakter mellem palæstinenserne og USA. Det er ikke i længden en holdbar situation. Palæstinenserne har efterfølgende meldt ud, at de ikke betragter USA som en troværdig mægler. Fra EU's side vil man opfordre palæstinenserne til at engagere sig med amerikanerne igen. Det er Danmarks og EU's politik, at en fredsløsning ikke er realistisk uden konstruktiv medvirken fra USA.

Det er også derfor, Mogherini har taget initiativ til et møde den 31. januar i den internationale donorgruppe for Palæstina – AHLC – hvor bl.a. Israel, USA og PA er faste medlemmer.

På rådsmødet forventer jeg enighed om, at EU skal fastholde sin grundlæggende tilgang til fredsprocessen baseret på en tostatsløsning.

Rasmus Nordqvist syntes, det var godt, at EU gik aktivt ind og forsøgte at få parterne til at mødes. Den luxembourgske udenrigsminister havde beklaget, at der ikke var en fælles holdning i EU og opfordrede til en anerkendelse af Palæstina, hvor Frankrig skulle gå forrest. Mente ministeren ikke, at det var på tide, at EU rykkede lidt på den anerkendelse for at gøre op med den ubalance, der var kommet efter Trumps udmelding? Talte ministeren med både Luxembourg og Frankrig om den sag?

Kenneth Kristensen Berth gjorde det klart, at Dansk Folkeparti ikke var enig med regeringen i kritik af USA's melding om at give Jerusalem status af Israels hovedstad og gerne så, at Danmark i FN havde fulgt Rusland, Tjekkiet, Kroatien, Polen, Rumænien og Letland i at undlade at stemme for resolutionen. Hvad forestillede ministeren sig at få ud af mødet med Abbas?

Søren Søndergaard mente, at der var tale om en rutinepræget udmelding fra dansk side. Samme holdning kunne være skrevet i samlenotatet 5 år tidligere. Havde regeringen plan-

er om – eventuelt igennem EU – at gøre noget andet end blot at gentage, at fredsforhandlingerne skulle genoptages? Trump havde sagt, at dem, der ikke stemte det, som han ønskede, ville undgælde for det. Havde der været en reaktion over for Danmark på grund af afstemningen, eller repressalier over for Danmark eller andre EU-lande på grund af den?

Holger K. Nielsen mente, at det for regeringen og for EU var business as usual, men at forholdet mellem Palæstina og Israel derimod var ikke det samme siden Trumps udmelding. Spurgte man palæstinenserne om perspektivet for dem, var svaret EU, idet de forventede, at EU gik ind og spillede en mere aktiv rolle. Færre og færre troede efterhånden på tostatsløsningen. For at det hele ikke skulle falde fra hinanden, var EU nødt til at have større ambitioner end bare at sige, at USA må tilbage i sin mæglerrolle. Hvis amerikanerne havde brændt deres broer, var det jo svært at få til at ske. Regeringen måtte arbejde for en EU-politik, der kan skabe et minimum af håb hos palæstinenserne om, at det ikke er nødvendigt at ty til meget radikale metoder.

Udenrigsministeren svarede, at EU's politik om en tostatsløsning med Jerusalem som delt hovedstad var kendt. Hverken EU eller Danmark havde ikke fraveget den politik, og ingen lande havde udtrykt planer om at flytte ambassader til Jerusalem eller om at anerkende Jerusalem som Israels hovedstad, uden at den samtidig anerkendes som Palæstinens hovedstad. Til Rasmus Nordqvist sagde ministeren, at en eventuelt anerkendelse af en palæstinensisk stat ikke var op til EU, men til nationalstaterne. Ministeren mente ikke, at det var realistisk at finde en løsning på konflikten uden amerikanerne. Derfor var det nu vigtigt at få parterne til at køle ned, og EU måtte spille en aktiv rolle og på mødet sende et signal om, at fredsprocessen ikke var glemt. Den luxembourgske udmelding ændrede ikke på den danske indstilling. Den danske modstand mod anerkendelsen af palæstinensisk stat var ikke principiel, men bundet op på en tostatsløsning. Det var det spor, man ønskede at forfølge, men der var selvfølgelig varierende syn på sagen. Alle kendte f.eks. svenskerens holdning.

Han svarede Kenneth Kristensen Berth, at det var vigtigt at få processen tilbage på sporet og sørge for, at amerikanerne blev en del af den. Ellers ville der ikke komme en løsning. Han respekterede, at der var et ønske om, at EU blev tydeligere. Man ville diskutere det og arbejde på at få fredsprocessen tilbage på sporet.

Til Søren Søndergaard sagde ministeren, at der ikke var kommet nogen reaktion på afstemningen. Amerikanerne havde inviteret 65 udvalgte lande til en reception i FN-regi, men det betragtede han ikke som en sanktion.

Søren Søndergaard savnede, at udenrigsministeren forholdt sig til den nye situation. Man kunne ikke bare gentage sin holdning til den tidligere situation, men måtte overveje at gøre brug af nye redskaber.

Rasmus Nordqvist henviste til ministerens udsagn om, at der var en klart defineret politik om Palæstina-Israel-konflikten. Man kan bare ikke blive ved med at stå stille, når hele

verden ændrer sig. Hvad mente ministeren, der skulle til fra EU's side for at komme videre nu, hvor situationen var forværret ved Trumps udmelding om Jerusalem? Der skulle en tostatsløsning til sagde ministeren, og man kunne derfor ikke anerkende Palæstina, men man skal vel anerkende Palæstina for at have to stater? Hvordan kunne man skabe en balance?

Udenrigsministeren bekræftede, at situationen var forværret efter Trumps udmelding, men ikke på en måde, så det ændrede på den danske politik. Det ændrede muligvis behovet for, at EU var mere tydelig, men man kom ikke udenom, at man måtte finde en løsning, der involverer amerikanerne.

Holger K. Nielsen påpegede, at problemet lå i, at Trumps udtalelser havde medført, at palæstinenserne ikke længere havde tillid til amerikanerne. EU måtte komme med mere konstruktive bud på, hvordan man kan undgå, at situationen igen eksploderer i de palæstinensiske områder.

Udenrigsministeren havde altid troet på, at EU kan spille en positiv rolle, fordi EU ikke er en del af konflikten – og dermed få parterne til at tale sammen igen. P.t. var splittelsen stor; den skulle overkommes, og der kunne EU spille en rolle.

3. Libyen

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3591 – bilag 1 (samlenotat side 8)

Rådsmøde 3557 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde udenrigsanliggender 17/7-17)

Udenrigsministeren: Der vil også være en drøftelse af Libyen, hvor FN's særlige repræsentant for Libyen, Ghassan Salamé, ventes at orientere Rådet om den seneste udvikling på jorden og status over de FN-ledede forhandlinger om en politisk løsning på krisen i Libyen.

Salamé har siden lanceringen af en ny handlingsplan for Libyen i september 2017 arbejdet intenst på at få de libyske parter til at enes om en revision af den nuværende politiske aftale for Libyen. En tilpasset aftale skal bl.a. bane vejen for afstemning om en ny forfatning samt afholdelse af præsident- og parlamentsvalg i 2018.

Til trods for fremskridt er der fortsat store udfordringer med at sikre libysk buy-in i processen. Derfor er det yderst vigtigt, at alle regionale og internationale aktører bakker op om FN's bestræbelser. EU og Danmark står 100 procent bag Salamé. Vi kan ikke acceptere en fejlslagen stat så tæt på Europas grænser, der destabiliserer hele regionen og øger terrortruslen mod Europa. Uden en fredelig politisk løsning i Libyen kan vi heller ikke løse den massive migrantudfordring i det centrale Middelhav.

Mogherini forventes derudover at give en status over arbejdet i den trilaterale task force for AU, EU og FN om netop migration. Taskforcen blev nedsat efter EU-AU topmødet i november sidste år og har bl.a. til formål at hjælpe strandede migranter i Libyen tilbage til deres hjemlande og evakuere de flygtninge, der har behov for international beskyttelse.

Samarbejdet har allerede ført til positive resultater. Op imod 7.000 migranter er hjulpet tilbage siden slutningen af november sidste år. Målet er yderligere knap 10.000 ved udgangen af februar i år.

Det er opmuntrende, at oprindelseslandene arbejder tæt sammen med FN om at tage imod egne statsborgere. Vi ser dog gerne et endnu mere effektivt samarbejde om tilbagetagelse. Danmark støtter dette vigtige arbejde igennem et yderligere øremærket bidrag på 30 mio. kr. til EU's trustfond for Afrika med særligt fokus på støtte til FN's migrationsorganisation IOM.

Kenneth Kristensen Berth spurgte, hvor langt man var med at arrangere formaliserede tilbagesendelser af flygtninge til Libyen.

Udenrigsministeren svarede, at Libyen var en afgørende nøgle til at få løst problemet med migration. Det var glædeligt at se, at det arbejde, der blev lagt i at løse situationen, bar frugt. Mere end 7.000 migranter var blevet hjulpet hjem siden slutningen af november

2017. Det var mere end en tredjedel af alle de hjemsendelser, der var sket fra Libyen i 2017. Målet var, at yderligere 10.000 skulle hjælpes hjem. Arbejdet var støttet af den danske regering via et bidrag på yderligere 30 mio. kr. til EU's trustfund for Afrika, og det var oveni det bidrag på 45 mio. kr., som Danmark gav i 2015, og som placerede Danmark blandt de største bidragsydere. Samtidig var det vigtigt at holde sig for øje, at migrationskrisen i Middelhavet ikke kun ville blive løst ved hjælp af frivillige hjemsendelser og lukning af detentionscentre i Libyen. Det krævede en langsigtet indsats med stabilisering af Libyen og med at løse de grundlæggende årsager til migration. Det arbejdede man også på de steder, hvor man kunne.

4. Eventuelt

Udenrigsministeren: Jeg vil endvidere nævne, at jeg på rådsmødet under punktet eventuelt vil orientere mine kolleger om en sag fra Europarådet, hvor Danmark som bekendt i disse måneder er formand for Ministerkomiteen. Det drejer sig bl.a. om Ruslands aktuelle forhold til og arbejde i Europarådets Parlamentariske Forsamling, PACE, og den russiske regerings beslutning om at holde dele af sit budgetbidrag til Europarådet tilbage.

Vi har de seneste måneder fulgt sagen med bekymring, da den potentielt kan få store negative konsekvenser for arbejdet i Europarådet. Sagen har sin oprindelse i Ruslands ulovlige annektering af Krim i 2014. PACE indførte sanktioner mod de russiske PACE-parlamentarikere, der bl.a. mistede deres stemmerettigheder. Efterfølgende besluttede den russiske PACE-delegation helt at udeblive fra arbejdet i forsamlingen.

I juni 2017 besluttede den russiske regering så at tilbageholde to tredjedele af sit budgetbidrag til Europarådet med krav om, at man først vil betale, når de russiske parlamentarikere kan møde op i PACE og være sikre på ikke igen at få frataget deres stemmeret. Det betyder, at der lige nu mangler ca. 22 mio. euro i Europarådets budget.

I overensstemmelse med reglerne i Europarådet kan Rusland risikere at måtte forlade organisationen, hvis man ikke betaler. Den russiske beslutning er derfor kritisabel. Sagen skal efter min opfattelse løses af PACE, hvor den er opstået. Der bliver i regi af PACE gjort en række bestræbelser på at finde en løsning, som alle kan leve med. Det er dog for tidligt at sige, om de vil bære frugt.

Jeg er i min egenskab af formand for Ministerkomiteen løbende blevet orienteret om sagen – bl.a. af repræsentanter for Folketingets PACE-delegation.

Jeg finder det relevant at gøre mine udenrigsministerkolleger opmærksomme på sagen og høre eventuelle synspunkter. Det er den danske regerings opfattelse, at Rusland skal overholde sine forpligtelser som medlem af Europarådet. Samtidig finder vi, at det vil være uheldigt, hvis Rusland til skade især for den almindelige russer skal forlade samarbejdet. Europarådet er en vigtig menneskerettighedsorganisation, hvis standarder forpligter Rusland, ligesom det er et vigtigt dialogforum.

Endelig vil jeg nævne, at der vil være en morgenmadsdrøftelse om etablering af en udviklingsfinansieringsenhed i EIB-regi – en idé fremsat af præsidenten for den Europæiske Investerings Bank, Werner Hoyer, i november 2017. Hoyer er inviteret til at redegøre nærmere for sin idé.

Søren Søndergaard sagde, at spørgsmålet om den russiske betaling måske ikke var det største problem p.t., men dog et stort økonomisk problem, fordi Rusland i modsætning til EU-landene havde påtaget sig store økonomiske forpligtelser i Europarådet. Der var en vis ironi i, at nogle af de værste slyngelstater betalte mest. Det var nok ikke tilfældigt. Skulle landene diskutere, hvordan man kan tage ejerskab over Europarådet for at undgå at være afhængig af disse lande og deres trusler? Og ville ministeren her under det danske formandskab for Europarådets Ministerkomité tage spørgsmålet op om den manglende opfølgning på Lissabontraktatens løfte om at tilslutte sig den europæiske menneskerettighedskonvention? Der var nu næsten 10 år siden, at Søren Søndergaard selv havde medvirket til at forhandle den aftale igennem med Europarådet på vegne af Europa-Parlamentet.

Udenrigsministeren bekræftede, at det var meget problematisk med de manglende midler, og at man forsøgte at få russerne ombord igen. Det ville være ulykkeligt, hvis de måtte træde ud af samarbejdet – først og fremmest af hensyn til beskyttelsen af de russiske borgers rettigheder. På sigt er det også relevant at diskutere, hvordan man kan organisere finansieringen på en måde, så Europarådet er mindre afhængigt af enkelte donorer. Som det så ud nu, var det mest presserende at få løst situationen, og ministeren mente, at PACE var det rigtige regi for en løsning.

Søren Søndergaard fandt det problematisk, at navnlig EU-landene havde udstyret russerne med en kæmpe magt ved at acceptere, at de betalte så stor en del af Europarådets budget. Man kunne vælge ikke at gøre noget for at undgå en konfrontation med russerne, eller man kunne vælge at se på, hvordan man kan begynde at afmontere den magt, der gør dem i stand til at true med at underminere budgettet. Jo længere man venter med at tage den diskussion, jo dyrere vil det være at få russerne til at blive. Diskuterede man i Europarådet, hvor meget EU skal gå på kompromis for at få russerne til at blive? Man måtte ud af den klemme, så det kun er forholdet til de russiske borgere, der er af interesse og ikke det forhold, at Europarådet vil gå fallit, hvis Rusland ikke betaler.

Søren Søndergaard mente i øvrigt, at det i udenrigsministerens rolle som formand for Europarådets Ministerkomité måtte være naturligt at tage det mest presserende op, nemlig den manglende opfølgning på Lissabontraktaten. Den sag var handlet af mange år tidligere, så hvordan havde man tænkt sig at følge op?

Udenrigsministeren svarede, at det var et kæmpe problem for Europarådet med de manglende penge fra Rusland, og at man samtidig var interesseret i at have russerne med for at sikre de russiske borgere. Reglerne dikterer dog, at hvis man ikke betaler, ryger man ud. Man arbejdede på at få russerne til at betale og leve op til deres forpligtelser. Sagen var ikke på rådsmødedagsordenen, men ministeren mente, at det var vigtigt at orientere udvalget om den.

Holger K. Nielsen var enig i, at Europarådet var blevet for afhængigt af finansieringen fra lande som Rusland og Tyrkiet. Hvis det ikke lykkes at få Rusland til at betale, ville man så smide dem ud? Eller var løsningen, at EU betalte lidt mere? Russerne har en interesse i

at være med i det selskab, for det er et af de få gode, de er med i, og der er vigtigt at føre dialog med dem i det regi. Var der en strategi for, hvad man ville gøre, hvis det ikke lykkedes at få dem til at betale?

Udenrigsministeren mente ikke, at der var uenighed mellem ham og udvalget i sagen. Der er en fælles interesse i, at russerne er med i Europarådet, nemlig hensynet til borgerne, og man ved, at de har en stor interesse i at deltage. Der var dog klare regler for præmisserne for deltagelse. Ministeren troede på, at russerne igen ville være med og dermed også betale deres del af regningen. Diskussionen om, hvordan Europarådet finansieres, var ikke på rådsmødedagsordenen.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 3. Rådsmøde nr. 3592 (økonomi og finans) den 23. januar 2018

EUU alm. del (17) – bilag 290 (kommenteret dagsorden)

Finansministeren: Årets første Økofin finder sted på tirsdag. Det bliver endnu et spændende og vigtigt år for EU, hvor man skal forsøge at nå nærmere en Brexit-aftale og fastsætte en kurs for videreudviklingen af ØMU- og EU-samarbejdet.

Den økonomiske fremgang fortsætter, og der er udsigt til endnu et år med vækst og mærkbare fald i arbejdsløsheden. Men de strukturelle udfordringer består. Vi er ikke i mål med finanspolitisk konsolidering og reformer, der skal styrke arbejdsudbud og produktivitet.

Det er vigtigt, at man på tværs af Europa undgår fortidens fejl og i stedet bruger opsvinget til at gøre vores økonomier robuste over for nye kriser. Det påhviler især Økofin at fastholde den dagsorden, og jeg håber, vi igen i år kan levere konkrete resultater, der bidrager til en velfungerende ØMU og et stærkt økonomisk EU-samarbejde, der fremmer sund finanspolitik og reformer i EU-landene samt en fortsat fælles kamp mod skatteunddragelse.

Jeg forelægger alle sager til udvalgets orientering og henviser generelt til samlenotatet om sagerne.

1. Videreudvikling af ØMU'en

– *Udveksling af synspunkter*

KOM (2017) 0824, KOM (2017) 0826, KOM (2017) 0823, KOM (2017) 0822, KOM (2017) 0821, KOM (2017) 0825, KOM (2017) 0827

Rådsmøde 3592 – bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (17) – bilag 261 (udvalgsmødereferat side 321, sager vedr. styrkelse af bankunionen forelagt EEU 1/12-17)

EUU alm. del (17) – bilag 164 (udvalgsmødereferat side 172, orientering om møde i eurogruppen forelagt EEU 3/11-17)

EUU alm. del (16) – bilag 312 (udvalgsmødereferat side 415 (ØMU rapport) og 471 (stabilitets- og vækstpagten) forelagt EEU 2/12-17)

Finansministeren: Vi skal drøfte ØMU'ens udvikling som opfølgning på de udvidede eurogruppemøder og det udvidede eurotopmøde i slutningen af 2017. De centrale temaer i ØMU-drøftelserne er særlig styrkelsen af bankunionen, udviklingen af eurolandenes lånefond ESM, EU's finanspolitiske regler og en eventuel fælles finanspolitik med fokus på eurolandene.

Bankunionen er den del af ØMU-reformerne, som er længst fremme, og man vil i den kommende tid formentlig forsøge at opnå enighed om en opdatering af den eksisterende

køreplan fra juni 2016. Jeg har løbende orienteret udvalget om bankunionen, senest forud for Økofin 5. december 2017.

Drøftelsen på dette rådsmøde ventes primært at fokusere på den overordnede proces samt Kommissionens ØMU-pakke fra den 6. december 2017. Pakken indeholder lovforslag om, at eurolandenes lånefond (ESM) skal udvikles og bringes ind under EU-retten, forslag om indskrivning af finanspagten i EU-retten og forslag om øget støtte og incitamenter til nationale strukturreformer. Pakken indeholder også mindre konkrete udspil: Et udspil om en form for fælles finanspolitik via en eurolinje i EU-budgettet, hvor der ventes et konkret forslag senere og et udspil om en europæisk finansminister. Der er fortsat meget delte meninger om ØMU'ens udvikling, og Tyskland har endnu ikke en ny regering med en klar holdning til disse spørgsmål.

ØMU'en ventes drøftet løbende frem mod et topmøde kun for eurolandene i marts og et nyt udvidet eurotopmøde i juni. Vi vil selvfølgelig arbejde for, at drøftelserne i finansministerregi i så høj grad som muligt finder sted blandt alle EU-lande.

Regeringen støtter ØMU-arbejdet og vil særlig arbejde for tre hovedprioriter som de bedste midler til at styrke ØMU'en:

For det første fremskridt med bankunionen og kapitalmarkedsunionen, som afkobler banker og statsfinanser. For det andet sund finanspolitik på nationalt plan på basis af de fælles finanspolitiske regler, der samlet set bør være mindst lige så ambitiøse som i dag og gerne sikre bedre konsolidering i gode tider. For det tredje fremskridt med nationale reformer, der sikrer tilpasningsdygtige økonomier.

Det er de vigtigste midler til en styrket ØMU. Fælles finanspolitik og eurointegration – f.eks. en form for eurobudget – bør ikke være centrale prioriteter. De bidrager ikke til en robust ØMU, og vil marginalisere Danmark. Fælles finanspolitik er også forbundet med flere udfordringer, bl.a. risiko for svækkede incitamenter til sund national økonomisk politik.

Søren Søndergaard henviste til, at der i samlenotatet stod, at man ville justere betingelserne for adgangen til struktur- og investeringsfonde. Det var godt, men det lod til kun at være forbundet med villigheden til at gennemføre økonomiske reformer. Var det tilstrækkeligt? To lige så relevante områder var svindel og svig samt overholdelsen af menneskerettighederne. Kommissionen overvejede at gøre brug af den såkaldte atombombeparagraf over for lande, der overtræder menneskerettighederne meget groft, men det kom aldrig til at ske, idet blot ét lands veto er nok til at forhindre det. Overvejede man at have andre og mindre våben i arsenalet, som f.eks. at undlade at give strukturfonds- og investeringsmidler til lande, der groft overtræder menneskerettighederne?

I samlenotatet stod der ligeledes, at mange lande ønskede en reform af de finanspolitiske regler. Hvilke lande var det? Og i hvilke retninger ønskede de at gå? Det var relevant at vide, hvilke lande der står for hvilke synspunkter, idet der snart skulle gives mandat i sag-

en. Hvis ministeren ikke kunne sige det åbent, kunne man tage det op på et lukket samråd, eller han kunne oversende et fortroligt notat.

Søren Søndergaard påpegede, at finanspagten havde haft store konsekvenser for de danske kommuners økonomi, så det var interessant at vide, hvad det vil betyde at gå fra en mellemstatslig aftale mellem alle eurolande og et par lande uden for eurozonen til en aftale, der er indskrevet i traktaten. Hvad betyder det f.eks. for en kommune, når der står, at der skulle formuleres krav om flerårige budgetlofter? Og hvad er Danmarks mulighed for at udtræde af aftalen, når den blev en del af traktaten? Vil det stadig være muligt at trække sig ud, hvis et flertal konstaterer, at den arbejdsløshed, som finanspagten havde været med til at skabe gennem budgetloven i Danmark, var lidt for voldsom? Og hvilken betydning havde det for Sverige, der ikke var en del af finanspagten?

Finansministeren så gerne, at en vedvarende høj grad af svindel havde en betydning for landenes adgang til strukturfondsmidler. Han havde også gerne set, at man i højere grad kunne tage fat på spørgsmålet om overholdelse af menneskerettighederne. Princippet var, at man skal vedblive med at kunne leve op til de kriterier bag den adgangsbillet til EU, som man har fået tildelt, inklusive københavnerkriterierne og overholdelse af menneskerettighederne. Det var korrekt, at atombombeparagraffen bliver blokeret, når bare ét land – ud over det land, det handler om – nedlægger veto. Når der er flere lande i spil, kan man altså regne med, at de dækker hinanden af. Derfor må man finde andre metoder. Der var dog ikke planlagt en diskussion af netop det, men af spørgsmålet om de økonomiske instrumenter: at man får understøttet nogle af de reforminstrumenter, der ligger.

Hvilke lande, der ønskede enten en mere finanspolitisk disciplin og håndhævelse eller mere fleksibilitet, kunne man tage på et andet tidspunkt – eventuelt på et lukket samråd eller skriftligt. Den slags vurderinger foretages bedst internt.

Ministeren oplyste, at finanspagten allerede var implementeret i dansk ret. Det havde medvirket til, at Danmark kom hurtigere over finanskrisen, og at man i dag har en stærkere økonomi, hvor man ikke ser det overforbrug i den offentlige sektor, der var med til at generere problemer i slutningen af 00'erne. Kommissionens direktivforslag lagde op til frivillighed for ikkeeurolande. Det betød, at Danmark, der havde valgt at deltage som ikkeeuro-land, fortsat kunne vælge at være med. Sverige havde som ikkeeuro-land valgt ikke at deltage og kunne vælge fortsat at stå udenfor. Hvis man som ikkeeuro-land har valgt at deltage, kan man vælge at træde ud, og er man ude, kan man vælge at træde ind. Det betød altså, at det at indskrive finanspagten i EU-retten ikke ville have en væsentlig betydning for Danmark, idet man stadig har fleksibiliteten til at vælge, om man vil efterleve den.

Søren Søndergaard var glad for, at ministeren bekræftede, at indskrivningen i traktaten ikke fik konsekvenser i forhold for muligheden for at udtræde af finanspagten. Men hvad betød det, når der stod, at der er krav om flerårige budgetlofter, eller at det ikke får store økonomiske konsekvenser? Det virkede rimeligt at prøve at få et overblik over, hvad det

konkret vil betyde for den almindelige dansker f.eks. ude i kommunerne. Hvis ministeren ikke kunne svare på stående fod, ville det være fint at modtage et notat eller tage det op på et senere tidspunkt.

Finansministeren påpegede, at finanspagten ikke blev skrevet ind i traktaten, men i et direktiv. I Danmark arbejdede man allerede med flerårige udgiftslofter. Man havde et 4-årigt rullende udgiftsloft. Sammen med finansloven bliver der fremsat to lovforslag: et om justeringer af de kommende 3 års udgiftslofter og det andet om fastsættelse af det fjerde udgiftsloft. Det blev indført i Danmark med budgetloven, og det medførte en grænse for, hvad man kan bruge, idet man afstemmer det offentlige udgiftstryk og forbrug efter kapacitetsmulighederne i samfundet – mere end efter likviditeten. Hvis man følger statens og kommunerne indtægter, vil man kunne se, at indtægterne svinger ret meget. Salg af virksomheder og arveafgifter kan give store likviditetsmæssige udsving, og hvis man alene styrer ud fra likviditeten og ikke ud fra udgifterne, vil man se store udsving undervejs. Det var efter ministerens mening ikke gavnligt, hvis man har en stop and go-politik, hvor man har pludselige indtægter nogle år og mulighed for at sætte mange ting i gang, men året efter må drosle ned. Den nærmere gennemgang af konsekvenserne for økonomien i kommunerne måtte blive formidlet i et notat.

2. Præsentation af bulgarsk formandskabsprogram

– Udveksling af synspunkter

Rådsmøde 3592 – bilag 1 (samlenotat side 8)

Finansministeren: Vi skal drøfte det bulgarske formandskabs arbejdsprogram. Udviklingen af ØMU'en vil fylde meget her i det nye år. Der ventes især fokus på styrkelsen af bankunionen. På det finansielle område vil man også forsøge at nå i mål med pakken af finansiell regulering, hvor vi drøftede et mandat her i udvalget forud for det sidste Økofin inden jul.

Hvad angår kampen mod skatteundgåelse, sigter man efter enighed om strammere oplysningskrav til skatterådgivere m.v. i lyset de seneste læksager. Man vil også prioritere indsatsen mod momssvig og momshandlingsplanen fra april 2016.

Det europæiske semester er også en prioritet. Udover vedtagelsen af konklusioner på dette rådsmøde er der senere på foråret bl.a. planlagt en drøftelse af reformindsatsen i EU med et særligt fokus på, hvordan vi styrker produktiviteten. Det er en central udfordring for alle lande. Regeringen kan overordnet støtte formandskabets program, og der ventes generel støtte til prioriteterne på Økofin.

3. Rådkonklusioner m.v. om Kommissionens pakke vedr. det europæiske semester for 2018

– *Rådkonklusioner*

KOM (2017) 0771, KOM (2017) 0770, KOM (2017) 0690

Rådsmøde 3592 – bilag 1 (samlenotat side 26)

EUU alm. del (17) – bilag 286 (udvalgsmødereferat, samråd om det europæiske semester 8/12-17)

EUU alm. del (17) – bilag 261 (udvalgsmødereferat side 331, senest behandlet i EUU 1/12-17)

Finansministeren: Økofin skal vedtage konklusioner om Kommissionens vækstundersøgelse og varslingsrapport for 2018. Jeg præsenterede rapporterne ved samrådet den 8. december. Rådkonklusionerne ventes at understrege mange af vækstundersøgelsens vigtigste budskaber – bl.a. opfordringen til at bruge nuværende opgangstider til at gennemføre reformer og opbygge finanspolitiske buffere for at gøre de europæiske økonomier mere robuste. Det er en væsentlig pointe, synes jeg.

Det gælder også budskaberne om at forbedre erhvervsklima og produktivitet for at fremme investeringer samt reformer rettet mod styrket beskæftigelse (bl.a. at flytte skatten væk fra arbejde, især for lavindkomstgrupper).

Der lægges også vægt på håndtering af makroøkonomiske ubalancer, især i de 12 lande med de alvorligste ubalancer. Det handler om sikring af lavere gæld, stærkere konkurrenceevne m.v. Det vil styrke tilliden – også i resten af EU.

Eurolandene vil også vedtage anbefalingerne til euroområdet som helhed. Flere temaer går igen fra EU-konklusionerne, ligesom det anbefales at prioritere udviklingen af ØMU'en i samarbejde med landene uden for euroen.

4. Status for handlingsplan for misligholdte lån (NPL)

– Status

KOM (2018) 0037

Rådsmøde 3592 – bilag 1 (sammenfatning side 35)

Rådsmøde 3555 – bilag 2 (skriftlig forelæggelse af rådsmøde
økofin 11/7-17)

Finansministeren: Vi skal også gøre status over Rådets handlingsplan for misligholdte lån, dvs. lån, der ikke tilbagebetales som aftalt. Det er en af de største udfordringer i en række landes banksektorer. Handlingsplanen sigter på både at nedbringe eksisterende misligholdte lån og forebygge nye misligholdte lån. Det omfatter flere tiltag: øget tilsyn, sikring af effektive juridiske processer og lettere handel med dårlige lån mellem banker.

Kommissionen vil i dette forår komme med en større pakke med forslag, som skal følge op på handlingsplanen. Det ventes at blive regler for såkaldte dårlige banker, som overtager og afvikler misligholdte lån, nemmere køb og salg af misligholdte lån, bedre muligheder for at indkræve tilgodehavender samt krav om hensættelser til mulige tab på misligholdte lån. Ud over Kommissionen er Den Europæiske Banktilsynsmyndighed (EBA), ECB og andre relevante myndigheder undervejs med tiltag, som indgår i Rådets handlingsplan.

Regeringen vil tage orienteringen på Økofin til efterretning. Regeringen støtter ligesom de øvrige lande generelt handlingsplanen og tiltag til nedbringelse af mængden af misligholdte lån i EU-landene. Der er også et vigtigt ansvar på nationalt plan inden for rammerne af statsstøtteregele.

5. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Siden sidst

Finansministeren: Endelig vil jeg – måske lidt ekstraordinært – nævne et punkt, der ellers bare bliver behandlet som et A-punkt. Det handler om den sortliste over skattely, som vi vedtog i Økofin i december, som allerede nu skal opdateres. Opdateringen ventes at blive gennemført som et A-punkt og dermed uden drøftelse. Det foreslås at tage otte lande af sortlisten, som på tilstrækkeligt højt politisk niveau har forpligtet sig til at efterleve de kriterier, vi har opstillet, for ikke at komme på listen. Der er tale om en administrativ udmøntning af en allerede vedtaget politisk beslutning. Den proces og de kriterier, som blev besluttet politisk på Økofin i december, er altså dem man nu efterlever.

Det er sådan set en god nyhed, for hele ideen bag sortlisten var at få landene til at opføre sig således, at de ikke længere er på sortlisten. Det viser, at listen har en effekt. Det er en integreret del af processen, at der holdes øje med, om de lande, der tilkendegiver, at de vil gennemføre regler, der får dem af listen, også rent faktisk gennemfører, hvad de tilkendegiver. Det gælder også for de otte lande. Efterlever man ikke sine tilsagn, ryger man tilbage på sortlisten. Det finder vi vigtigt fra dansk side. Jeg har haft et samråd i Skatteudvalget, og der har jeg tilkendegivet, at vi fremover løbende vil orientere Folketinget om fremtidige ændringer af sortlisten – også selv om, at der er tale om en administrativ proces ud fra de politiske kriterier, der var enighed om i december måned.

Rasmus Nordqvist sagde, at det måtte være en politisk afvejning, om udmeldingerne fra landene om at gøre, hvad der skulle til for at komme af listen, var reelle. Det undrede ham, at man valgte at fjerne lande fra listen, før de havde udvist handling. Mente ministeren, at der skulle laves ændringer i proceduren, så man får en ordentlig politisk kontrol og parlamentarisk kontrol?

Søren Søndergaard fandt det glædeligt, at sortlisten virkede så godt. Så kunne man ærgre sig endnu mere over, at nogle af EU-landene ikke var kommet på.

Kenneth Kristensen Berth bad ministeren løfte sløret for, hvilke lande der havde sagt, at de ville anstrenge sig for at komme af sortlisten.

Peter Hummelgaard Thomsen kvitterede for samrådet i Skatteudvalget dagen før. Måske havde ministeren hørt om udtalelser fra PANA, Parlamentets undersøgelsesudvalg, om, at EU's sortliste mister sin troværdighed ved, at man fjerner lande fra den så tidligt. Fra dansk side burde man understrege, at det ikke er godt nok at erklære en intention om at ville gøre noget, men at der skal udvises handling, før man kan overgå til den grå liste. Hvad ville ministeren sige på mødet?

Finansministeren svarede Kenneth Kristensen Berth, at de otte lande var Barbados, Grenada, De Forenede Arabiske Emirater, Macao, Mongoliet, Panama, Sydkorea og Tunesien. Nogle af dem kunne man have forståelse for kom af listen, andre ikke. Regeringen havde gerne set en stærkere ramme om sortlisten. Konkrete handlinger såsom vedtagne love, gennemførte informationsudvekslinger eller lignende burde konstateres, før lande tages af listen. Ministeren havde også gerne set det meget klarere tilkendegivet, at man skulle lave en gennemgang af interne forhold – i tråd med det, som man fra dansk side fremførte på Økofin om, at det er vigtigt at holde orden i eget hus. Men hvis man havde stået fast på det ideelle, havde man slet ikke fået indført en sortliste i december 2017. Nu eksisterende den som det første vigtige skridt med en bestemmelse om, at hvis et land på højt politisk niveau tilkendegiver, at det vil efterleve de kriterier, der er stillet op, for at komme af listen, bliver det flyttet til grålisten – en slags mellemfase. Ministeren gik selv ind for, at landene forbliver på sortlisten, indtil de har ageret, men reglerne dikterede noget andet. På samrådet i Skatteudvalget havde han foretaget en mere detaljeret gennemgang af, hvad nogle af de lande, der var taget af listen, havde sagt – ud fra de kriterier, der blev stillet op i december – for at komme af sortlisten.

Hvis man ønskede, at det skulle kunne gøres gældende, at intentioner og tilkendegivelser ikke er nok, måtte man altså have haft det med fra starten. Man måtte nu afvente den årlige generelle drøftelse af kriterierne bag sortlisten. I den forbindelse kunne man prøve at få skabt så stærk en alliance som muligt for at få flyttet sortlistens krav i stadig håndfast retning. For at kunne gøre det var man nødt til at få lande nok med, der også ønsker at stramme op, og derfor måtte man overveje, hvornår og hvordan man ville presse på for at få flyttet det i den rigtige retning.

Den optimistiske udlægning af sagen var, at man fik en fornemmelse af, at sortlisten er et effektivt værktøj, når selv nogle af de lande, som er notorisk kendt for ikke at overholde bedste praksis på skatteområdet, finder det vigtigt at komme af sortlisten. Ministeren lagde stor vægt på en opfølgning på, at tilkendegivelserne bliver efterlevet, og på, at landene ryger tilbage på listen, hvis de ikke efterlever kravene. Han havde altså gerne set skrappe kriterier og en højere grad af sanktioner, men man måtte heller ikke glemme, at sortlisten havde medvirket til, at mange lande var begyndt at gennemføre den nødvendige lovgivning. At der kun var 17 lande på den oprindelige sortliste fra december 2017, skyldtes, at en række lande havde tilkendegivet, at de gerne ville flytte sig. En anden årsag var, at en række orkanramte lande havde fået udsættelse.

Søren Søndergaard takkede ministeren for den gode vilje. Det var en god start.

FO Punkt 4. Henstilling til Rådets afgørelse om bemyndigelse til at indlede forhandlinger om en ny protokol til fiskeripartnerskabsaftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Kongeriget Marokko

– *Tidlig forelæggelse*

KOM (2018) 0001

KOM (2018) 0001 – bilag 1 (samlenotat)

KOM (2018) 0001 – bilag 2 (henvendelse af 15/1-18 fra Afrika Kontakt)

EUU alm. del (17) – bilag 290 (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (11) – bilag 419 (udvalgsmødereferat side 653 FO, forhandlingsoplæg vedr. forhandlingsdirektiverne forelagt 20/1-12)

EUU alm. del (13) – bilag 61 (udvalgsmødereferat side 71 FO, forhandlingsoplæg vedr. fiskeriprotokollen forelagt 8/10-13)

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde: Den 8. januar fremsendte Kommissionen et udkast til en henstilling til Rådet, hvor de beder om bemyndigelse til at indlede forhandlinger med Kongeriget Marokko om en ny fiskeriprotokol.

Der er i dag en fiskeriprotokol med Marokko, som trådte i kraft i 2014. Denne protokol udløber den 14. juli i år, og der skal derfor indledes forhandlinger om en ny fiskeriprotokol.

Der er altså tale om et mandat til at indlede forhandlinger med Marokko – et mandat til, at Kommissionen på vegne af EU går i gang med at drøfte det kommende samarbejde på fiskeriområdet med Marokko. Når forhandlingsresultatet for en ny protokol foreligger, vil det skulle vedtages i Rådet, og vi vil få lejlighed til grundigt at analysere resultatet.

Kommissionen har foreslået et sæt forhandlingsdirektiver, som forhandlingerne skal ske i overensstemmelse med.

Hensigten med en fiskeriprotokol er at skabe et partnerskab om udvikling af en politik for bæredygtigt fiskeri og ansvarlig udnyttelse af fiskeressourcerne i Marokkos fiskerizone i begge parter interesse. Protokollen skal medvirke til at sikre en bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne ud fra miljømæssige, økonomiske og sociale hensyn.

Det overordnede formål med protokollen er at skabe fiskerimuligheder for EU-fartøjer i marokkanske fiskerizoner inden for det tilgængelige overskud. At fiske på et overskud vil sige fiskeri på bestande, hvor marokkanske fiskere ikke selv kan opfiske den mængde, der er til rådighed ud fra et biologisk synspunkt.

Blandt EU-medlemsstaterne har de sydlige og baltiske medlemsstater meget store interesser i et fortsat samarbejde med Marokko på fiskeriområdet.

Protokollen skal implementeres i overensstemmelse med udvikling af dialog og samarbejde og med respekt for demokratiske principper og menneskerettigheder. Dette lægger regeringen vægt på – og det er helt i tråd med den eksisterende protokol.

I dag omfatter fiskeriprotokollen med Marokko adgang til fiskeri efter bl.a. tun, sardin, makrel, hestemakrel og ansjos i Marokkos fiskerizoner. Til gengæld herfor får Marokko en finansiell modydelse, som består af betaling for fiskerimulighederne og støtte til udvikling af fiskerisektoren. Denne støtte til fiskerisektoren er afgørende for den positive udvikling i Marokkos forvaltning af bestandene – en udvikling, der omfatter øget forskning, videnskabelige vurderinger og implementering af en strategi for fiskeripolitikken i Marokko.

Der skal også være fokus på miljømæssig bæredygtighed samt sikkerhed for, at fiskeritaktiviteterne udelukkende målrettes overskudsressourcer.

Det har været og er vigtigt for EU, at Marokko over for EU redegør for brugen af sektorstøtten, herunder om de forventede økonomiske og sociale følger af deres geografiske fordeling.

Som led i monitoreringen af samarbejdet på fiskeriområdet med Marokko har Kommissionen fået udarbejdet en evalueringsrapport af den nuværende fiskeriprotokol. Rapporten er fra september 2017 og er udarbejdet af uafhængige eksperter. Det konkluderes i evalueringsrapporten, at fiskeriprotokollen med Marokko har været tilfredsstillende.

Sektorstøtten bidrager effektivt til bæredygtig udnyttelse af bestandene og har bidraget til en fremskyndelse af implementeringen af Marokkos fiskeripolitiske strategi. Protokollen har haft positiv indflydelse på beskæftigelsen i både EU og Marokko. Både EU og Marokko får gavn af samarbejdet. Af evalueringsrapporten fremgår det, at to regioner i Vestsahara har modtaget henholdsvis 47 pct. og 19 pct. af sektorstøtten.

FO Regeringen lægger særlig vægt på, at forhandlingsdirektiverne – som foreslået af Kommissionen – præciserer, at protokollen skal inkludere forsikringer om, at Marokko opfylder sine forpligtelser under folkeretten med hensyn til Vestsahara.

FN står som bekendt i spidsen for de internationale bestræbelser på at opnå en politisk løsning på konflikten om Vestsahara. En fredelig løsning opnås bedst ved direkte FN-lejede forhandlinger mellem parterne. Det er denne model, som støttes af det internationale samfund med FN's Sikkerhedsråd i spidsen. EU og Danmark bakker fuldt op om FN's indsats. Det er vigtigt at nævne, at man i EU er meget opmærksom på, at forhandlinger i EU ikke må præjudicere en FN-løsning.

Vi afventer EU-Domstolens afgørelse på en sag om fiskeriprotokollen i forhold til Vestsaharaproblematikken. Vi agter ikke på forhånd at stille en række krav, men afventer dommen.

Så for at konkludere: Vi støtter EU's fælles fiskeripolitik, som omfatter denne type fiskeripartnerskabsaftaler med tredjelande. Regeringen lægger vægt på, at den nye fiskeriprotokol opfylder de generelle principper om fiskeripartnerskabsaftaler, der fremgår af Rådets

konklusioner om fiskeripolitikens eksterne dimension af 19. marts 2012 og er i overensstemmelse med de generelle principper om bæredygtige fiskeripartnerskabsaftaler i forordningen om den fælles fiskeripolitik (grundforordningen).

Jeg vil gerne gentage, at vi på nuværende tidspunkt drøfter et mandat til at indlede forhandlingerne. Når forhandlingsresultatet for en ny protokol foreligger, vil det skulle vedtages i Rådet, og vi får lejlighed til grundigt at analysere resultatet.

Regeringen lægger derfor op til, at vi fra dansk side – ud fra en samlet afvejning af den store økonomiske betydning for erhvervet i EU og den fiskeripolitiske udvikling i Marokko – tilslutter os, at Rådet bemyndiger Kommissionen til at indlede og føre forhandlinger om indgåelse af en ny protokol til fiskeripartnerskabsaftalen med Marokko.

Regeringens forhandlingsoplæg går derfor ud på, at man fra dansk side støtter udkastet til forhandlingsmandat, idet man

- lægger vægt på, at fiskeripartnerskabsaftalen med tilhørende protokol samlet set opfylder de generelle principper om fiskeripartnerskabsaftaler, der fremgår af Rådets konklusioner om fiskeripolitikens eksterne dimension af 19. marts 2012 og den nye grundforordning,
- henholder sig til principperne, der blev fremlagt på samrådet om fiskeripartnerskabsaftaler i Folketingets Fødevareudvalg den 12. januar 2011, og
- lægger vægt på, at det sikres, at forhandlingsmandatet pålægger Kommissionen at forhandle en ny fiskeriprotokol, der vil være til gavn for Vestsaharas lokalbefolkning.

Formanden bad ministeren bekræfte, at hun ville vende tilbage til udvalget for at bede om et nyt mandat, når forhandlingsresultatet foreligger, men inden Rådet tager en beslutning.

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde bekræftede, at det var korrekt forstået. I dag bad hun blot om et mandat til, at Kommissionen kunne indlede forhandlingerne.

Søren Søndergaard forstod godt, at det var vigtigt for EU at forny aftalen, for den nuværende var en virkelig god forretning. EU betaler 30 mio. euro for aftalen om året, og EU-fiskere tjener 80 mio. euro. Det giver et overskud på 50 mio., og man skulle tilbage til kolonitiden for at finde en lignende forretning. Det var næsten tyveri. Ministeren så vel en mulighed for, at danske fiskere kunne få del i den gode forretning, men man blev nødt til at anlægge et bredere perspektiv. Var ministeren i tvivl om noget i EU-Domstolens generaladvokatars foreløbige udtalelse om, at den nuværende fiskeriaftale med Marokko er ugyldig, fordi den omfatter Vestsaharas havterritorier? Var der noget at fortolke? Hvis ja, hvad ville så blive anderledes med en ny aftale? Ministeren kunne svare, at den nye aftale ville blive anderledes, fordi den lægger vægt på demokrati og menneskerettigheder. Men hvorfor havde ministeren så ikke lagt afgørende vægt på den del? Den ville blive solgt i forhandlingernes første runde, hvis den ikke havde afgørende betydning for den danske stillingtagen. Og så ville aftalen blive folkeretsstridig.

Kenneth Kristensen Berth meddelte, at Dansk Folkeparti støttede regeringens forhandlingsoplæg. Partiet håbede og forventede, at dansk fiskeri ville få gavn af en ny aftale.

Zenia Stampe påpegede, at den tidligere regering inklusive Det Radikale Venstre ved indgåelsen af den eksisterende fiskeriaftale havde lagt vægt dels på bæredygtighed, dels på, at de økonomiske gevinster for Marokko kom lokalbefolkningen i Vestsahara til gode. Af Kommissionens evaluering fremgik det, at disse kriterier til en vis grad var imødekommet. Det Radikale Venstre var dog kritiske over for at give et nyt mandat, fordi der nu var rejst tvivl om, hvorvidt den eksisterende aftale var folkeretligt gyldig. Det afhæng ikke kun af, om den kom lokalbefolkningen til gode, men også af, hvorvidt lokalbefolkningen – herunder områdets oprindelige indbyggere og ikke blot de marokkanske tilflyttere – var involveret i forhandlingerne. Såvel generaladvokaten som dommen om associeringsaftalen pegede på, at det ikke var tilfældet med den eksisterende aftale. Ville regeringen sørge for, at det blev tilfældet i den nye aftale, og hvorfor fyldte det i givet fald ikke mere i forhandlingsoplægget? At aftalen i sidste ende ville blive folkeretligt gyldig var afgørende for, om Det Radikale Venstre kunne støtte forhandlingsoplægget.

Peter Hummelgaard Thomsen havde de samme bekymringer som Zenia Stampe og kritiserede, at der ikke havde været tilstrækkeligt materialegrundlag at tage stilling på. Det hele hvilede på en evalueringsrapport på fransk med et engelsk resumé. Desuden var det kommet bag på Socialdemokratiet, at de argumenter, regeringen lagde til grund, havde ændret sig meget i forhold til den tidligere fiskeriaftale. Danmark indtog pludselig en ny position, selv om den tidligere position havde opbakning fra ministerens parti. Nu mente man, at fiskeriet var bæredygtigt, men der forelå ingen data for de enkelte fiskearters situation. Hvad havde forandret sig fra 2012/2013 til i dag?

Rasmus Nordqvist kunne ikke forstå, hvorfor regeringen ikke lagde afgørende vægt på en klausul, der sikrede, at aftalen var folkeretligt gyldig.

Jan E. Jørgensen meddelte, at Venstre af gode grunde støttede forhandlingsoplægget. Han understregede, at det kun var et mandat til at indlede forhandlinger og ikke til at indgå en aftale. I forhandlingerne ville man kunne imødekomme mange af de bekymringer, der blev givet udtryk for.

Holger K. Nielsen mente ikke, at den nye juridiske tvivl, der var opstået om den eksisterende aftale, spillede så stor en rolle i forhandlingsoplægget, som man kunne have forventet. Generaladvokatens kritik var klar og konstaterede, at Vestsahara er besat område. Det var ganske vist ikke en endelig afgørelse, men man kunne ikke bare ignorere så stor juridisk uklarhed. Det ville være naturligt at vente med at indlede forhandlinger, til sagen var afklaret. Forhandlingsparten burde være Polisario. Polisario har været karakteriseret som en ikkelegitim forhandlingspartner, men i Den Afrikanske Union repræsenterer Polisario Vestsahara, mens Marokko ikke vil deltage, fordi en lang række afrikanske lande anerkender Polisario som Vestsaharas lovlige repræsentant. Det var heller ikke hjælpsomt over for

FN, som forsøgte at skubbe gang i en fredsproces, at man indledte fiskeripartnerskabsforhandlinger. Kunne ministeren bekræfte, at Kommissionen havde til hensigt at indlede en kontakt?

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde havde noteret sig generaladvokatens udtalelse, men det var vigtigt at huske på, at der var tale om et forslag til afgørelse. EU-Domstolen er hverken bundet af generaladvokatens forslag eller af begrundelsen for det. Domstolens afgørelse ville foreligge tidligt i forhandlingsforløbet, så man kunne nå at diskutere konsekvenserne. Det var logisk, at udvalget foreløbig blev bedt om at give mandat til, at Kommissionen indleder forhandlinger, da den eksisterende aftale ville udløbe den 14. juli 2018. Når såvel dommen som resultatet af forhandlingsforløbet forelå, kunne Danmark tage stilling.

Til Peter Hummelgaard Thomsen sagde hun, at det ikke var korrekt, at Danmark havde indtaget en ny position. Hun havde i Miljø- og Fødevarerudvalget oplevet, at fiskeriordførerne havde sat sig ind i sagerne, men måske kommunikerede de ikke tilstrækkeligt med EU-ordførerne. Fra Folketingets side gav man den daværende regering mandat til at indlede forhandlingerne, og da så forhandlingsresultatet forelå, sagde man ja til forhandlingsmandatet, men man endte med at være imod aftalen, da den var forhandlet på plads.

Det er især den sydlige del af EU, som har interesser i en fiskeripartnerskabsaftale med Marokko, hvor man fisker på overskud. Danmark havde ingen kvoter under den nuværende protokol, og aftalen med Marokko indebærer, at EU-fartøjer ikke lovligt kan iværksætte fiskeriaktiviteter i Marokkos farvande uden for rammerne af aftalen. Man fokuserer på bæredygtig udnyttelse af de enkelte arter, og hun mente, at mange af ordførerne skjøjtede hen over dette. Danske fiskerierhvervsorganisationer havde udtrykt ønske om, at Danmark i den kommende protokol arbejder for etablering af danske fiskerimuligheder for at kunne kompensere for en eventuel nedgang i de nuværende efter Brexit. Det gjaldt derfor om at indtage et balanceret standpunkt, som respekterer Folketingets enstemmige vedtagelse om Vestsahara fra 2015 (V 79).

Kommissionens evalueringsrapport pegede på, at to regioner i Vestsahara modtog den største del af sektorstøtten, henholdsvis 47 pct. og 19 pct. Fra dansk side ville man understrege vigtigheden af, at aftalen blev til gavn for Vestsaharas lokalbefolkning i overensstemmelse med folkeretten.

Rasmus Nordqvist roste ministeren for først at bede om mandat til at indlede forhandlingerne. Uanset EU-Domstolens endelige afgørelse måtte man tage hensyn til FN-resolitioner om Vestsahara. Det var uforståeligt, at regeringen ikke havde lagt afgørende vægt på, at Kommissionen skulle indlede forhandlingerne ud fra en klausul. Hvis alt var i orden, betød det alligevel ikke noget, at den var inkluderet. Generaladvokatens udtalelse var tydelig, og så burde man være ekstra på vagt og ikke sende Kommissionen af sted uden klausul.

Zenia Stampe fandt det ikke tilstrækkeligt, at aftalen var bæredygtig og kom lokalbefolkningen til gode. Kravet om, at lokalbefolkningen skal inddrages, så man respekterer dens suverænitet over naturressourcerne, skulle også være opfyldt. Hun kunne forstå regeringens indstilling, hvis ikke det lige var for dommen om associeringsaftalen og generaladvokatens udtalelse. Nu forelå der en ny situation. Kunne ministeren sige, hvorvidt Marokko havde i sinde at inddrage lokalbefolkningen? Danmark havde vel ingen interesse i at støtte aftaler, som undergraver princippet om, at en besættelsesmagt ikke bare kan udnytte det besatte område uden at involvere dets befolkning. Selv om den tidligere regering desværre ikke havde været opmærksom på det, var det et letforståeligt princip.

Søren Søndergaard gentog sit spørgsmål om, hvorfor ministeren ikke ville lægge afgørende vægt på menneskerettighederne. Der var ikke belæg for at anfægte, at fiskeriet var bæredygtigt, og det var en fantastisk god forretning for EU – det nærmede sig bankrøveri. Men der var overordnede hensyn om demokrati og menneskerettigheder, som måtte overtrumfe en økonomisk gevinst. Polisario havde store problemer med at holde især den yngre del af befolkningen i ro. Mange ønskede at genoptage den væbnede kamp eller flygte til Europa. Jo mere man udskød en fredsproces, jo større blev risikoen for væbnet konflikt, hvor danske soldater kunne blive slået ihjel, eller hvor man ville se flygningestrømme fra lejrene i Algeriet og måske selve Vestsahara. At fokusere på demokrati og menneskerettigheder drejede sig således ikke alene om principper, men også om hjemlige interesser.

Ministeren lagde stor vægt på evalueringsrapporten, hvoraf det fremgik, at to områder i Vestsahara havde fået henholdsvis 47 pct. og 19 pct. af sektorstøtten. Det svarede til, at Søren Søndergaard brød ind hjemme hos ministeren og solgte 91,5 pct. af ministerens ejendele til tilfældige mennesker, men bagefter sagde, at han godt ville give noget igen, nemlig 47 pct. til nogle bestemte mennesker, der var gået ind ad den åbne dør og havde sat sig inde i stuen og badeværelset. De 91,5 pct. af fangsten var fisk fra Vestsahara, og det var tyveri. Noget af gevinsten kom tilbage til området, men hvem kom det til gode? Det besatte land har mange tilflyttere fra Marokko, og når man besøger Vestsahara, ser man tydeligt, at det er tilflytterne, der driver økonomien i området, ikke den oprindelige befolkning. Derfor blev ministeren nødt til at forklare regnestykket i evalueringsrapporten lidt grundigere. Hvorfor fik Vestsahara ikke en andel tilbage, der svarer til den andel, som de fisk, der fanges ud for Vestsaharas kyst, udgør? Og nøjagtigt hvem i Vestsahara går sektorstøtten til – tilflytterne eller den oprindelige befolkning?

Holger K. Nielsen mente ikke, der kunne laves en fiskeripartnerskabsaftale uden Polisario. Var det planen at inddrage dem som forhandlingspart? Det kunne desuden undre, at regeringen ikke lagde afgørende vægt på menneskerettigheder og international ret. Det handlede måske om danske fiskeriinteresser, som i sig selv var legitime nok. Men det måtte ikke være på bekostning af demokrati og menneskerettigheder. Hvorfor kunne man ikke udsætte forhandlingsforløbet, til de juridiske spørgsmål var afklaret?

Peter Hummelgaard Thomsen medgav, at Europaudvalget i sin tid gav mandat til at indlede forhandlinger om den nuværende fiskeripartnerskabsaftale. Men ifølge referatet

bad den daværende regering om et mandat, hvor man lagde ”afgørende vægt på, at det sikres, at forhandlingsmandatet pålægger Kommissionen at forhandle en ny fiskeriprotokol, der vil være til gavn for Vestsaharas lokalbefolkning”. Hvorfor bad ministeren ikke om et tilsvarende mandat denne gang?

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde påpegede, at protokollens forhandlingsmandat denne gang faktisk nævner, at der skal medtages en klausul om konsekvenserne af krænkelser af menneskerettighederne og de demokratiske principper. Der var altså taget højde for det, og så måtte man se forhandlingsresultatet.

Hun var uenig, når Søren Søndergaard karakteriserede fiskeri som tyveri. Når man indgår en fiskeriaftale med andre lande, må man se på sektorstøttens betydning for forvaltningsplanerne. Det måtte da være i Vestsaharas befolknings interesse, at området modtager sektorstøtte.

Protokollen indeholder et stort tilskud fra EU til udvikling af fiskerisektoren. I den nuværende protokol var beløbet 104 mio. kr. pr. år. Sektorstøtten er ikke en blankocheck. Beløbet skal anvendes til at udvikle og gennemføre en fiskerisektorpolitik i Marokko inden for rammerne af landets strategi for fiskerisektorens udvikling. Parterne opstiller i fællesskab et program for anvendelsen af beløbet, og anvendelsen bliver løbende fulgt i protokollens løbetid. Evalueringsrapporten vurderede, at sektorstøtten havde været en succes, som havde givet mulighed for en hurtigere implementering af den fiskeripolitiske strategi. Støtten var anvendt til investeringer i infrastruktur, havnefaciliteter og fiskeriforskning, og netop disse områder var afgørende for en bedre udnyttelse af fiskeriressourcerne, både økonomisk og biologisk til forvaltning af bestandene. Hovedparten af støtten var gået til to regioner, men det var ikke sådan, at man kunne sige nøjagtigt, hvilke personer inden for hvilke befolkningsgrupper, den var kommet til gavn.

Rasmus Nordqvist påpegede, at det ikke hjalp at få at vide, hvad Kommissionen havde skrevet i sin tekst, da det var regeringens holdning, udvalget skulle tage stilling til. Regeringen var altså ikke dækket ind ved, at protokollen nævner en klausul. Hvis ikke regeringen lagde afgørende vægt på demokrati og menneskerettigheder, kunne punktet forsvinde i forhandlingerne.

Søren Søndergaard beklagede, hvis han havde sagt, at fiskeri var tyveri, for han havde stor respekt for hårdtarbejdende fiskere, som tager på havet og henter føden hjem – men ikke for, at EU laver en aftale med en diktator om, at man kan få lov til at hugge 91,5 pct. af de fiskeressourcer, der tilhører et besat land. Ministeren lød, som om hun var sikker på, at man ikke gjorde forskel på den oprindelige befolkning og de marokkanske bosættere. Han bad ministeren forklare, hvor i den franske rapport det fremgik. Han havde selv været på havnen i hovedstaden, Laayoune, og han kunne betro ministeren, at ikke en eneste fisker var fra den oprindelige befolkning. De var alle marokkanske fiskere, som paradoksalt nok havde en protestaktion mod EU's fiskeri den pågældende dag. De marokkanske fiskere fik penge til grej og både, fordi det indgår i den marokkanske politik om en folkeforflytning, hvor man lokker marokkanere til, mens den oprindelige befolkning ikke har noget arbejde.

Hvis klausulen alligevel var indskrevet i Kommissionens protokol, var det vel ikke et problem, at Danmark lagde afgørende vægt på den i forhandlingerne?

Zenia Stampe gentog sit spørgsmål om, hvordan man sørgede for, at lokalbefolkningen blev inddraget. En ting var, at Marokko skulle overholde principper om demokrati og menneskerettigheder, men hvis landets opførsel ligefrem var i uoverensstemmelse med folkeretten, måtte det blive en del af selve forhandlingsgrundlaget.

Holger K. Nielsen gentog sit spørgsmål om Polisario. Han havde forstået, at Kommissionen gerne ville inddrage dem i forhandlingerne. Kunne ministeren be- eller afkræfte det? En aftale uden Polisario ville være ulovlig ifølge FN og de forskellige domme.

Formanden påpegede, at demokrati og menneskerettigheder også var nævnt i forhandlingsdirektivet fra 2012, og alligevel lagde den daværende regering afgørende vægt på det. Hvad var det nye, som gjorde, at regeringen ikke ville gøre det denne gang?

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde understregede, at regeringen i tråd med Vedtagelse V 79 igen ville støtte en fredeligt forhandlet løsning mellem Marokko og Polisario. Regeringen havde taget stilling til Kommissionens samlede forhandlingsmandat og fandt, at det dækkede regeringens ønsker. Ministerens opfattelse var, at det var Kommissionen, der besluttede, hvem der skulle inddrages i forhandlingerne. Ved vedtagelse af forhandlingsmandatet ville Danmark afgive en erklæring, som redegør for den betydning, Danmark tillægger hensyn til miljøet og lokalbefolkningen. Regeringen støtter FN's og Sikkerhedsrådets bestræbelser på at opnå en fredelig forhandlingsløsning mellem Marokko og Polisario om Vestsahara. Danmark havde ingen interesse i at tage ensidigt stilling til fordel for en af parterne – det var ikke god dansk interessevaretagelse. EU-partnerne var enige, og det var heller ikke FN's anbefaling. Her drejede det sig nok om politisk uenighed, men Vestsahara er ikke en prioritet i dansk udenrigspolitik. Det er Danmarks politiske og økonomiske interesser for små til.

Rasmus Nordqvist indvendte, at Danmark har politiske interesser i folkeretten og menneskerettigheder. Når regeringen ikke ville lægge afgørende vægt på den del, kunne Alternativet ikke støtte forhandlingsoplægget. Det var underligt, at ministeren forventede, at udvalget tog stilling til Kommissionens forhandlingsmandat og ikke til regeringens holdning.

Søren Søndergaard indvendte, at Vestsahara hurtigt kunne blive dansk interessesfære, hvis genoptagelse af den væbnede kamp medførte en halv million flygtninge. Havde Danmark kontakt med Sverige om deres position? Det var relevant, da Danmark kørte parløb med Sverige i forhandlingerne sidst.

Han gentog sit spørgsmål om, hvori det dokumenteres, hvem støtten kommer til gode med fordelingen af fiskeriressourcer. Han vedkendte sig, at det kunne være vanskeligt.

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde mindede om, at Marokko er en væsentlig partner på områder som migration og terrorbekæmpelse. Det betød dog ikke, at man ikke ville tage vanskelige sager op. Den danske samhandel med Marokko udgør kun 9 promille af dansk vareeksport, så man kunne ikke slutte, at Danmark af økonomiske hensyn ikke lagde vægt på menneskerettigheder. Sverige havde ikke taget stilling endnu. Med hensyn til hvem støtten kom til gode, henviste hun til Kommissionens evalueringsrapport.

Holger K. Nielsen meddelte, at Socialistisk Folkeparti ikke kunne støtte forhandlingsoplægget.

Peter Hummelgaard Thomsen oplyste, at Socialdemokratiet både lagde vægt på dansk fiskeri og gode relationer til Marokko. Men når regeringen ikke ville lægge afgørende vægt på, at aftalen kom lokalbefolkningen til gavn, kunne Socialdemokratiet ikke støtte forhandlingsoplægget.

Zenia Stampe meddelte, at Det Radikale Venstre ikke kunne støtte forhandlingsoplægget, selv om der var fiskeripolitiske hensyn. Det var af endnu vigtigere national interesse, at Danmark støttede den internationale retsorden og ikke understøttede besættelsesmagters forvaltning af besatte områder uden at inddrage deres befolkning. Danmark havde selv været besat engang.

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde var overrasket over tilkendegivelserne fra Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre, fordi hun havde opfattet noget andet efter drøftelser i Miljø- og Fødevarerudvalget. Man forsøgte dertil at tegne et forkert billede af regerings position, når man sagde, at regeringen ikke lagde vægt på menneskerettigheder, for regeringen tog udgangspunkt i Beslutning V 79, som støtter FN's bestræbelser på at få en fredsaftale i stand. Danmark havde ingen interesse i at tage ensidig stilling.

Søren Søndergaard præciserede, at regeringen i det mindste ikke lagde afgørende vægt på spørgsmålet.

Ministeren for fiskeri, ligestilling og nordisk samarbejde mente, at Kommissionens oplæg tog hensyn til det, og gentog, at Danmark ved vedtagelsen af forhandlingsmandatet havde i sinde at afgive en erklæring, der følger Beslutning V 79.

Formanden konkluderede, at der ikke var flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Socialdemokratiet, Enhedslisten, Det Radikale Venstre, Alternativet og Socialistisk Folkeparti havde ytret sig imod det.

Mødet sluttede kl. 12.53